

อภัย

ประยูรศรี เลือดสงคราม
โรงพยาบาลลำปาง จังหวัดลำปาง

ตาอ้ายพาฉันเดินลัดเลาะในหมู่บ้าน จากบ้านโน้นทะลุบ้านนี้ไปเรื่อย ๆ สภาพบ้านแต่ละหลังปลูกติด ๆ กัน มีรั้วบ้าง ไม่มีรั้วบ้าง ที่มีรั้วรอบ ขอบก็ไม้ขีด เพราะใช้เป็นทางผ่านทะลุถึงกันได้ ฉันเดินตามตาอ้ายมาตามทางเล็ก ๆ มือข้างหนึ่งถือกระเป๋าคู่ชีพคอยปิดน่องตัวเอง กลัวว่าเจ้าตูบสุนัขของชาวบ้านที่เลี้ยงไว้จะจับเอา โชคดีที่พวกมันส่วนใหญ่รู้จักและจำกลิ่นตาอ้ายได้ แค่ตาอ้ายทวาดคำเดียวมันก็วิ่งหางจุกตูดไปหมด

ตาอ้ายพาฉันเดินผ่านบ้านโน้นบ้านนี้ จนกระทั่งมาหยุดอยู่หน้ารั้วบ้านหลังหนึ่ง บ้านหลังนั้นดูใหญ่โต ทำด้วยไม้สักทั้งหลัง ดูแข็งแรง มั่นคง ได้ทุนสูง

“ถึงแล้วครับหมอ” ตาอ้ายพูดพร้อมกับผายมือเป็นเชิงให้ฉันเดินเข้าไปก่อน ส่วนตาอ้ายยืนนิ่งเกาะอยู่ที่ขอบรั้วไม่ยอมเดินเข้าไป เห็นท่าทางตาอ้ายแล้ว ฉันก็เริ่มรู้สึกไม่มั่นใจบ้าง หมู่บ้านวังน้อยแห่งนี้อยู่ไกลจากสถานีอนามัยที่ฉันประจำอยู่ถึง 5 กิโลเมตร แม้ชาวบ้านที่นี่จะพอคุ้นเคยฉันบ้าง แต่ว่า ฉันก็ไม่ได้รู้จักพวกเขาอย่างทะลุปรุโปร่งทุกครอบครัว

บ้านที่ฉันกำลังยืนเผชิญตรงหน้า ก็เป็นอีกครอบครัวหนึ่งที่ฉันไม่รู้จักมาก่อน ชาวบ้านบางคนบอกกับฉันว่า บ้านนี้มีคนป่วยหนักถึง 2 คน แต่ว่า ก็ไม่มีใครอยากจะมายุ่งเกี่ยว พอถาม ก็ไม่มีใครอยากจะเล่า ครั้นขอให้พามาส่งหน่อย ก็ไม่มีใครยอมมา

“มันอะไรกันนักกันหนาเนี่ย” ฉันได้แต่สงสัยในใจ

จนกระทั่งเจอคนแก่อ่อนอย่างตาอ้าย เมื่อทนนั่งอ่อนนอนมาก ๆ ไม่ไหว จึงยอมมาส่งอย่างเสียไม่ได้ ซึ่งบัดนี้ ฉันมายืนอยู่หน้าบ้านคนไข้ที่ยากมาเยี่ยมแล้ว แต่ก็เกิดลังเลขึ้นมาบ้าง

“ตาเข้าไปก่อนสิ” ฉันเริ่มเกียจ ตาอ้ายทำท่าอิดออด แต่ก็ยอมเดินนำหน้าฉันจนถึงตัวบ้าน

บรรยาอากาศปลอดโปร่งขึ้นเมื่อเห็นสภาพได้ทุนบ้านที่เป็นระเบียบ ดูสะอาดไม่มีสัตว์เลื้อยถ่ายมูลเลอะเทอะเป็นที่น่ารำคาญ ฉันใช้สายตาสอดส่ายหาเจ้าของบ้าน บนแคร่ไม้ไผ่กว้างขนาดเท่าเตียงนอนหกฟุตมีหญิงวัยกลางคนนอนชมอยู่ สภาพที่เห็นไม่ต่างไปจากผู้ป่วยอัมพาต แขนขาลีบเล็กเท่าตอก ข้อแข็งเกร็งทุกข้อ มีชายหนุ่มนั่งอยู่ข้างๆ คอยพัดวีไล่แมลง

“สุข หมอมาเยี่ยม” ตาอ้ายเอ่ยสั้น ๆ ชายหนุ่มผุดลุกพร้อมกับยกมือไหว้ รอยยิ้มเล็ก ๆ ปรากฏที่มุมปาก ดูท่าทางเป็นมิตร ไม่น่ากลัวอย่างที่คิดไว้ สุขเชื่อเชิญฉันนั่งบนแคร่ ฉันขออนุญาตตรวจร่างกายหญิงวัยกลางคนและซักประวัติไปพร้อมกัน ส่วนตาอ้ายเดินไปนั่งรออยู่ที่บันไดบ้าน

สุข เป็นลูกชายคนโตของ ยายนวล ที่นอนป่วยหนัก มีน้องชายวัยใกล้เคียงกันอีกคนแต่เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์เมื่อ 4 ปีที่แล้ว สุขเป็นเสาหลักดูแลครอบครัวเพียงคนเดียว ซึ่งยังดีว่าเขาเป็นโสดไม่ต้อง

รับภาระเรื่องดูแลเมียเพิ่มอีกทาง

ยายนวลป่วยเป็นโรคหัวใจมาได้ 2 ปีกว่า ประมาณ 6 เดือนที่แล้วมีอาการชักเกร็ง สุขなแม่ส่งโรงพยาบาลและหมอวินิจฉัยว่าเส้นเลือดตีบในสมอง จากนั้นเป็นต้นมายายนวลก็ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ แขนขาลีบเล็ก หน้าตา ปาก บิดเบี้ยว รับรู้ทุกสิ่งทุกอย่างได้แต่พูดไม่ได้ มือเท้าหงิกงอ เหมือนคนเป็นง่อย

ฉันตรวจสัญญาณชีพอยู่ในเกณฑ์ปกติ แทบไม่น่าเชื่อว่าคนที่นอนป่วยมาแค่ 6 เดือนมีอาการเหมือนกับป่วยมา 10-20 ปี สุขบอกว่าหมอที่โรงพยาบาลสอนเขาเรื่องการฟื้นฟูสภาพ การทำกายภาพบำบัดก่อนที่จะส่งยายนวลกลับบ้าน ขณะพูดเขาสาธิตการทำกายภาพให้ดูทุกขั้นตอน แต่ไม่ทราบเพราะเหตุใดอาการยายนวลจึงแยลงทุกวัน สุขเล่าด้วยสีหน้าวิตกกังวลและถอนหายใจเป็นช่วง ๆ เหมือนหมดอาลัยตายอยาก

ขณะที่ฉันกำลังคุยอยู่กับสุข ทันใดนั้น ได้ยินเสียงเหมือนของขนาดใหญ่และหนักหล่นลงกลางบ้านดัง ตูบ! ฉันและตาอ้ายตกใจมองหน้ากัน แต่สุขมีสีหน้าเรียบเฉยเหมือนรู้คำตอบว่าเป็นเสียงอะไร ฉันแหงนหน้ามองตามเสียง จากนั้นก็มีเสียงดังกุกกัก ๆ พร้อมกับเสียงร้องครวญครางตามมาเป็นระยะ

“สุข นั่นเสียงใครทำอะไรอยู่บนบ้าน” ฉันถามอย่างตื่น ๆ

“พ่อผมเองครับ แกไม่สบาย” สุขตอบ

“พ่อไม่สบายเป็นอะไร พาไปหาหมอหรือยัง”

“ผมพาไปแล้วครับ หมอให้กลับเอามาดูแลเองที่บ้าน” น้ำเสียงของสุขแผ่วเบา

ฉันขออนุญาตขึ้นไปดูพ่อบนบ้าน ไม่ลืมชวนตาอ้ายไปเป็นเพื่อน ส่วนสุขให้ดูแลยายนวลอยู่ข้างล่าง ฉันขึ้นบันไดตามหลังตาอ้ายมาถึงขอบประตูบ้าน ภาพที่เห็นตรงหน้าเพิ่มความรันทดสลดหดหู่ในชะตากรรมของครอบครัวนี้

ชายชราวัยหกสิบเศษนั่งชันเข่าอยู่กลางบ้าน สวมกางขาสั้นตัวหลวม ๆ เสื้อไม่ใส่ มองเห็นซี่โครงเรียงเป็นแพ แค่ว่าประเินด้วยสายตาในระยะห่างก็พอรู้ว่าอาการหนัก ชายชรากระสับกระส่าย ผุดลุกผุดนั่ง พร้อมกับส่งเสียงร้องครางเป็นระยะ ๆ ฉันสาวเท้าเข้าไปหาสังเกตเห็นท้องบวมโตแทบปริแตก บนผืนหน้าท้องมีเส้นเลือดขดปูดโปนเรียงเป็นสาย รอบปากแห้งแตกมีเลือดไหลซึม เสียงร้องครวญครางปนกลิ่นปัสสาวะที่คละคลุ้งทั่วบ้านยิ่งชวนสังเวช

“ตาเสียง หมอมาเยี่ยม” ตาอ้ายเรียก

ฉันนั่งลงข้าง ๆ แนะนำตัวเอง แต่ตาเสียงดูจะไม่สนใจแขกที่มาเยี่ยม แกยังคงกระสับกระส่ายมืออยู่ไม่นิ่ง แกวงสะบัดปิดข้าวของที่อยู่รอบข้างกระจัดกระจายไปทั่ว ฉันเอื้อมมือไปจับแขนแกไว้

“ตาเสียง หมอมาเยี่ยม” ฉันเอ่ยทักทายตาเสียง แต่ไม่ได้ผล ตาเสียงสะบัดแขนจนหลุดจากมือฉัน พุดจาสนับสนฟังไม่รู้เรื่อง ตาอ้ายช่วยฉันเรียกสติตาเสียงอีกแรงแต่ก็ไม่เป็นผล

“ไม่ไหวหมอ เตโช วาโย แตกหมดแล้ว” ตาอ้ายพูดอย่างหมดหวัง

คำว่า เตโช วาโย เป็นภาษาพระ ฉันเคยได้ยินตอนเด็กคนแก่พื้นบ้านทางภาคเหนือมักใช้เปรียบเทียบกับคนเจ็บป่วยที่ใกล้ตาย ไม่สามารถควบคุมธาตุทั้ง 4 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ได้ กรณีตาเสียงก็เช่นเดียวกันไม่สามารถควบคุมสติ การพูด การจา และควบคุมการขับถ่ายได้ ฉันเห็นท่าจะหมดหวังเลยชวนตาอ้ายลงมานั่งคุยกับสุขข้างล่าง

ฉันคิดว่าต้องทำอะไรสักอย่างเพราะดูจากสถานการณ์ไม่ใช่เรื่องง่ายเลยสำหรับสุขที่จะต้องดูแลคนป่วยอาการหนักถึงสองคนพร้อมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้องกับชาวบ้านก็ไม่ใช่เป็นอย่างไรไม่เห็นใครมาช่วยดูแลหรือเยี่ยมเยียนถามข่าวคราว หน้าข้าวออกจะรังเกียจจริงจนกันด้วยซ้ำ แต่ฉันก็ไม่กล้าถามเพราะวันนี้สุขเครียดมากพอแล้ว เลยเลี่ยงไปพูดเรื่องอาการป่วยของพ่อแทน

สุขเล่าว่า พ่อมีอาการเจ็บหน้าอก ปวดท้องมาเดือนกว่า พาไปรักษาที่โรงพยาบาล หมอบอกว่าป่วยเป็นมะเร็งตับระยะสุดท้าย ไม่มีทางรักษา แนะนำให้เฝ้ากลับมาตายที่บ้าน สุขเล่าด้วยน้ำเสียงที่ราบเรียบไม่แสดงอาการสะทกสะท้านให้เห็น นิ่งเฉย เก็บงำความรู้สึก ไม่บ่นถึงความทุกข์ยากลำบากที่ต้องดูแลบุพการีทั้งสอง บุคลิกของเขาทำให้ฉันยากที่จะเดาความรู้สึกออก

“สุข ช่วงนี้คงต้องเหนื่อยหน่อยนะ เท่าที่หมอดูอาการของพ่อ หนักอยู่เหมือนกัน พ่อคงอยู่กับเราได้ไม่นาน หมอขอให้เราอดทน ไม่หงุดหงิด สร้างกุศลให้กับพ่อมาก ๆ สวดมนต์ไหว้พระก่อนนอน แผ่เมตตาให้เจ้ากรรมนายเวรของพ่อ พ่อจะได้สงบ ไม่ทรมานทรมาย”

ฉันคิดว่าในสถานการณ์เช่นนี้ไม่มีอะไรจะดีไปกว่าการให้กำลังใจโดยยึดหลักคำสอนทางศาสนา สุขพยักหน้ารับคำด้วยสีหน้าเรียบเฉย

“สุข มีแฟนหรือยัง” ฉันเปลี่ยนเรื่องผ่อนคลายบรรยากาศ

“เคยมีเหมือนกันครับ แต่เลิกกันไปแล้ว” สุขอมยิ้มเล็กน้อย

“ทำไมเลิกกัน บอกได้ไหม”

“ผมป่วยเป็นโรคฉี่หนู นอนโรงพยาบาลเป็นเดือน แฟนคิดว่าผมเป็นเอดส์เหมือนน้องชายเลยทิ้งผมไป” สุขเล่าปนเสียงหัวเราะเหมือนทำใจได้เลยเห็นเป็นเรื่องตลก ทำเอาฉันกับตาอ้ายพลอยหัวเราะตามไปด้วย

“ดีเหมือนกัน ไม่งั้นสุขคงลำบากมากกว่านี้ ต้องรับผิดชอบลูกเมียเพิ่มขึ้นอีก”

สุขสีหน้าสดชื่นขึ้น ฉันขอวัดความดันประเมินภาวะเครียด ความดันเขาค่อนข้างสูงฉันให้คำแนะนำเรื่องการควบคุมอาหารจำพวกไขมัน งดอาหารเค็ม และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด ทำให้สบาย อย่าเครียด ยึดหลักคำสอนทางพุทธศาสนาตามที่ฉันแนะนำ ก่อนกลับฉันไม่ลืมนัดเยี่ยมครั้งต่อไปในอาทิตย์หน้า

ตาอ้ายพาฉันออกจากบ้านสุขเดินลัดเลาะมาทางหลังบ้าน ทะลุออกอีกซอยหนึ่ง ระหว่างทางฉันทนสงสัยกับเรื่องบางเรื่องไม่ไหวจึงเอ่ยถามตาอ้ายอีกครั้ง

“ตา บ้านหลังนี้เขามีปัญหาอะไรกับเพื่อนบ้านหรือเปล่า”

“พี่น้อง มันไม่ถูกกันนะหมอ” ตาอ้ายพูดไปเดินไป

“มันเรื่องอะไรกันล่ะ” ฉันทัก

“เรื่องมันยาว หมอ” ตาอ้ายทำท่าไม่อยากจะเล่า แต่พาฉันเลี้ยวเข้าไปในบ้านสองชั้นกึ่งปูนกึ่งไม้ตรงปากซอย

“หมอ ช่วยไปดูตาจันทร์พี่ชายผมหน่อยนะ เขาป่วยเป็นโรคปอด” ตาอ้ายเปลี่ยนประเด็น

ตาจันทร์ ชายชราวัย 80 เศษ รูปร่างผอมแห้ง สวมเสื้อกล้ามสีขาว กางเกงม่อฮ่อมสีน้ำเงิน นั่งอยู่ชั้นล่างของบ้าน ฉันตามตาอ้ายเข้าไป ยกมือไหว้และกล่าวทักทาย

“ฉันพาหมอมาเยี่ยม” ตาอ้ายแนะนำฉันกับตาจันทร์

“เออดีนะ เดี่ยวนี้มีหมอมาเยี่ยมถึงบ้าน” สีหน้าตาจันทร์บ่งบอกถึงความดีใจ แต่พูดจบก็ออกอาการหอบให้เห็นเล็กน้อย สังเกตจากอาการภายนอกก็พอรู้ว่าป่วยเป็นโรคถุงลมโป่งพอง ตาจันทร์มีประวัติการสูบบุหรี่มาตั้งแต่เป็นวัยรุ่น สาเหตุที่สูบไม่ใช่มาจากความโก้เก๋หรือตามเพื่อนเหมือนอย่างวัยรุ่นยุคปัจจุบัน แต่ว่าอาศัยประโยชน์จากควันบุหรี่ช่วยไต่ยุงเวลาเอาหัวควายออกไปเลี้ยงกลางทุ่งนาแล้วกลับบ้านค่ำมืด

ความดันตาจันทร์อยู่ในเกณฑ์ปกติ ชีพจรค่อนข้างเร็วเล็กน้อยซึ่งเป็นไปตามอาการของโรค ฉันให้คำแนะนำเรื่องโรคและวิธีการดูแลตนเอง ซึ่งคงเป็นเรื่องซ้ำ ๆ ซาก ๆ ที่ฟังมาจนเบื่อ ตาจันทร์รีบชิงเปลี่ยนเรื่องพูดทันที

“เมื่อกี้หมอไปเยี่ยมบ้านนางนวลมาหรือ เห็นเงินออกมาจากท้ายซอย” ตาจันทร์ทำเสียงกระซิบกระซาบ แสดงท่าทางอยากรู้ อยากเห็น

“ใช่ ทำไมหรือตา”

“เป็นไงบ้างล่ะ สองผิวเมียนั้น” ตาจันทร์ซัก

“อาการหนักทั้งคู่เลย สงสารลูกชายคงเหนื่อยน่าดู ตาไม่ไปเยี่ยมดูอาการเขาบ้างหรือ”

ฉันถามตาจันทร์กลับบ้าง

“ไม่ไปหรอก!” ตาจันทร์ตอบปฏิเสธเสียงห้วนทันที

“เล่าให้ฟังหน่อยได้มั้ย หมอถามใครก็ไม่ค่อยมีใครอยากพูดถึงเลย เพื่อหมอจะได้ช่วยครอบครัวนั้นได้บ้าง” และฉันก็ต้องอ้อนวอนอีกเป็นนานกว่าตาจันทร์จะยอมเปิดปากเล่าเรื่องราวทั้งหมด

“ไม่มีใครช่วยได้หรอกหมอ เป็นเวรเป็นกรรมที่มันก่อกันขึ้นมาเอง ตอนที่มันยังดี ๆ อยู่ พ่อแม่ตายทิ้งสมบัติเป็นที่นาหลายไร่ไว้ให้ทำกินกับพี่น้องอีกหลายคน มันแอบเอาไปขาย เอาเงินมาปลูกบ้านหลังใหญ่ที่หมอเห็นนั่นแหละ มันไม่แบ่งปันให้พี่น้องแม้แต่บาทเดียว พวกพี่น้องก็เลยลงขันกันสาปแช่ง หมอเห็นมั้ย ท้องมันโตแทบแตก เพราะมันโกงกินเขามาก ปากมันก็มีแต่แผล กินอะไรก็ไม่ได้ เพราะมันด่าพี่ตาน้อง นางนวลก็เหมือนกัน ปากจัดกับพี่กับน้องไม่เคยมีคำดี ๆ หลุดจากปากมันเลย เห็นมั้ยล่ะ ตอนนี้ปากมันบิตเบี้ยวพูดไม่ได้แล้ว” ตาจันทร์ใสอารมณ์เต็มที่

“พี่น้องเขาไม่เอา เพื่อนบ้านก็น่าจะดูแลกันบ้างนะ” ฉันแนะนำปณธรรมา

“กับเพื่อนบ้านก็ไม่มีใครเอาเหมือนกัน มันไม่ชอบให้ใครเข้ามาวุ่นวายในบ้าน ไม่ค่อยคบใคร ไม่เข้าพวกใคร แม้แต่ลูกมันสองคน มันยังสอนให้เป็นศัตรูกับชาวบ้าน ไอ้สุขนั่นแหละ ตัวดี เมื่อก่อนชี้เหล่าเมายา เวลามันมาจะเยี่ยวลอดรั้วเข้าไปในบ้านคนอื่นทุกที จนต้องมีเรื่องฟ้องร้องถึงผู้ใหญ่บ้านเสียค่าปรับกันเป็นประจำ แล้วอย่างนี้จะให้ชาวบ้านเข้าไปยุ่งเกี่ยวได้ไงละหมอ” ตาจันทร์พูดไปก็มีอารมณ์ไป

มิน่า อย่างนี้เอง...

ฉันถอนใจเฮือกใหญ่ นึกไปว่า ฉันจะทำอะไรได้บ้าง หลายครั้งที่เราบอกว่า เจ้าหน้าที่อนามัยอาจไม่ใช่คนที่ให้การรักษาชาวบ้านได้ดีที่สุด ทว่า ในด้านสภาพจิตใจแล้ว เราสามารถสร้างความแข็งแกร่งส่วนนี้ได้ดีที่สุด

แต่บัดนี้ เมื่อคนไข้อาการหนักขนาดนี้แล้ว รู้ว่าคงอยู่ได้ไม่นาน แต่จะให้เขามีสภาวะทางจิตใจดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ก่อนจากไปได้อย่างไรเล่า

“หมอว่าตาเสียงตอนนี้อาการหนักมาก คงอยู่ได้ไม่ถึงอาทิตย์ เขาเจ็บปวดทรมานมาก หมอว่าเขาคงรอให้พวกเราไปโหลสิกรรมให้ ตาอย่าหาว่าหมอสอนเลยนะ เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร เวลาเขาเหลือน้อยเต็มที หมออยากขอร้องตาสองคนช่วยไปชวนหรือเกลี้ยกล่อมญาติพี่น้อง ชาวบ้านไปเยี่ยมตาเสียงเป็นครั้งสุดท้ายหน่อยได้ไหม ไปปลงสติให้เขา เพื่อเขาจะได้ไปอย่างสงบได้”

ตาจันทร์กับตาอ้ายนั่งเงียบ ไม่มีท่าที่จะตอบรับ นี่ ครอบครัวนี้ทำบาปทำกรรมกับชาวบ้านและญาติพี่น้องมากถึงขนาดนี้เชียวหรือ ชนิดที่เรียกว่า เผาผีก็ยังไม่ยอมไปกันเลยอย่างนั้นหรือ

“น่า ตา คนเรามีเวลาเหลือกันไม่มาก ลองไปเยี่ยมกันหน่อย ให้เขาไปสงบที่สุดนะ”

ในที่สุดตาสองคนก็พยักหน้า รับคำขอร้องของฉัน

ตาเสียงเสียชีวิตลงหลังจากที่ฉันกลับไปได้ 3 วัน ก่อนตายเพื่อนบ้านพากันมาเยี่ยมกันเกือบทุกครอบครัว บางที มันก็เป็นเรื่องของปากต่อปาก เพราะก่อนหน้านี้ไม่มีใครเคยเข้ามาบ้านหลังนี้ จึงไม่มีใครรู้ว่า สองผู้เฒ่าเจ้าของบ้านนั้นอาการหนักขนาดไหน แต่เมื่อมีคนมาเห็นและเกิดสงสัย มีจิตใจที่ให้อภัย จึงบอกกันปากต่อปาก จนเมื่อถึงวันงานศพ งานศพตาเสียงจึงไม่เดียวดาย ชาวบ้านต่างพากันมาช่วยงานกระทั่งงานศพเสร็จลุล่วง

คนที่มีความตั้งใจมากที่สุดในงานนี้ก็คือสุข เพราะเขาดูแลพ่อกับแม่มาตลอดหลายเดือนเพียงลำพัง โดยที่ไม่มีใครคนอื่นมาเยี่ยมเยียนเลย ดังนั้น เหตุการณ์ครั้งนี้ ฉันจึงหวังว่า สุขน่าจะได้เรียนรู้อะไรบางอย่าง

มันเป็นเรื่องน่าเศร้าที่ระหว่างการมีชีวิตอยู่เราไม่ได้รู้จักเผื่อแผ่แบ่งปันคนอื่น ข้าร้ายยังเอารัดเอาเปรียบเขาจนคนเกลียดชังสาปแช่ง ฉันเองรู้ดีว่า ทั้งตาเสียงและยายนวล ไม่อาจแก้ไขให้อะไรดีขึ้นได้ นอกจากช่วยให้วาระสุดท้ายของชีวิตเขาได้ไปอย่างสงบที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ว่าสุขต่างหากที่จะยังคงอยู่ ยังจะต้องเผชิญโลกไปอีกหลายปี

บางครั้ง ฉันก็รู้สึกว้าวุ่นที่ของเจ้าหน้าที่อนามัยนั้น มีความซับซ้อนลึกซึ้งจนดูเหมือนว่าหน้าที่บางอย่างจะไม่เกี่ยวข้องกันเลยกับการรักษาดูแลคนป่วยและเรื่องของสาธารณสุข ทว่าแท้จริงแล้ว มัน

เกี่ยวข้อง เชื่อมโยง เหมือนดังปราชญ์โบราณกล่าวไว้ “เด็ดดอกไม้ดอกเดียวสะเทือนถึงดวงดาว” ในสังคมที่มี สันติ มีความรัก เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน และรู้จักให้อภัยนั้น ย่อมจะมีคนป่วยน้อยลง เพราะคนจะรู้ว่า สิ่งใดกันที่มีคุณค่าแท้จริงต่อชีวิต เราจะไม่ปล่อยให้วันเวลาหมดไปกับสิ่งลวงตา วัตถุ ข้าวของ ทรัพย์สิน และการแข่งขันที่ไม่รู้จบสิ้นจนชีวิตเรา สังคมเรา ขาดความสมดุล ขาดความพอดี จนโรคแห่งความไม่พอดีนี้มันเกิดขึ้นกับระบบร่างกายเรา ไม่ว่า โรคมะเร็ง โรคเครียด ความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และอีกสารพัด ที่มันเริ่มต้นด้วยสาเหตุคล้ายคลึงกัน

หลังจากงานศพตาเสียง ฉันยังคงมาเยี่ยมยายนวลตามกำหนดวันนัด แต่วันหนึ่งฉันก็พบว่า ประตูบ้านปิดล็อกใส่กุญแจแน่นหนา ฉันลองตะโกนเรียกยายนวลพร้อมกับเขย่าประตูบ้าน ฉันรู้ว่า ยายนวลพูดไม่ได้ แต่เสียงดังกุกกักที่ดังลอดประตูออกมาแสดงถึงการตอบรับการมาเยือน

เพื่อนบ้านที่ได้ยินเสียงฉัน เดินออกมาตะโกนบอกว่า สุขออกไปทำอะไร ตอนเย็นๆ ถึงจะกลับมา

“ยายนวล หมอมาแล้วนะ แต่หมอเข้าบ้านไม่ได้ อาทิตย์หน้าหมอจะมาใหม่” ฉันบอกให้ยาย นวลรับรู้ สัญญาว่าอาทิตย์หน้าจะมาอีกครั้ง เสียงกุกกักยังคงดังตลอดขณะที่พูด ฉันบอกกับเพื่อน บ้านว่า ขอให้สุขฝากกุญแจไว้กับเขา หมอจะได้เข้าไปตรวจสุขภาพยายนวลได้ และอย่าขังยายนวลไว้ คนเดียว เพื่อมิเหตุร้ายเกิดขึ้นชาวบ้านจะได้ช่วยทัน

อาทิตย์ต่อมา ฉันมาเยี่ยมยายนวลตามสัญญา ครั้งนี้สุขฝากกุญแจไว้กับป้าข้างบ้าน ชื่อป้าแจ่ม ซึ่งฉันมารู้ทีหลังว่าป้าแจ่มเป็นคนมีน้ำใจคอยหยิบยื่นข้าวปลาอาหารให้สุขกับแม่เสมอ แม้ครอบครัวสุข จะเคยสร้างความยุ่งยากให้กับแกอย่างมากในฐานะคนข้างบ้าน แต่ตอนนี้แกโหลสิกรรมให้หมดแล้ว

ป้าแจ่ม เดินนำหน้าขึ้นไปเปิดกุญแจบนบ้าน ขณะเดียวกัน ป้าชม ป้าศร เพื่อนบ้านก็ตาม มาสมทบ ทำให้ฉันรู้สึกอบอุ่นใจขึ้นมาเป็นกอง พอก้าวเท้าเข้ามาในบ้านสิ่งแรกที่กระทบความรู้สึกคือ อากาศที่อบอ้าว ไม่ถ่ายเท แสงสว่างไม่เพียงพอ ทั้ง ๆ ที่หน้าต่างมีรอบบ้านแต่ถูกเปิดไว้แค่บานเดียว ฉันขอแรงป้า ๆ ช่วยกันเปิดหน้าต่างระบายอากาศ เมื่อแสงสว่างสาดส่องเข้ามาในตัวบ้าน

เมื่อมีแสงสว่าง ภาพที่ฉันเห็นก็คือ ยายนวลนอนแข็งเกร็งอยู่ในมุ้งในลอนเก่า ๆ ฉันและป้า ๆ ทั้งหลายช่วยกันปลดมุ้งเพื่อดูอาการยายนวล ยายนวลรับรู้ว่ายานมาเยี่ยมพยายามพูดให้เสียงออกเต็ม ปาก แต่ก็ดังแค่เอ้อ ๆ อ้า ๆ ฟังไม่ได้ศัพท์ ฉันสังเกตเห็นเศษอาหารตกเลอะเทอะบริเวณหมอนที่แก นอน ด้วยประสบการณ์ทำงานฉันรีบยกห้วยายนวลขึ้นแล้วดึงหมอนออกทันที เจอหมดได้ยั่วเยี้ยเต็ม ไปหมด ฉันให้ป้า ๆ ช่วยทำความสะอาดเช็ดเนื้อตัวให้ยายนวล และเอาที่นอนไปตากแดด

“ป้า หมอถามหน่อยเถอะ พี่น้องเขาไม่มาบ้างเหรอ”

“ถ้ามาคงไม่เป็นอย่างนี้หรอกหมอ บ้านอยู่ติดกันแค่นี้เอง” ป้าศรพูดด้วยสีหน้าเคร่งเครียด

ป้าศรเล่าต่อว่า ญาติพี่น้องของยายนวลไม่ยอมให้อภัย แม้แต่งานศพตาเสียงก็ไม่มีพี่น้องมา ช่วยงานแม้แต่คนเดียว ถ้าไม่ได้ชาวบ้านสุขคงแย่กว่านี้

ฉันได้ฟังแล้วถอนหายใจเอือกใหญ่ รู้สึกเป็นทุกข์กับครอบครัวนี้จริง ๆ แต่คงไม่มีอะไรดีไป กว่า การขอร้องให้ป้า ๆ และเพื่อนบ้านช่วยกันดูแลยายนวลต่อไปคิดเสียว่าทำบุญ

เสร็จจากการเยี่ยมบ้าน ฉันเดินมาอย่างเหนื่อยล้าบนแคร่ไม้ตัวที่ยายนอนพักผ่อนเป็นประจำ ปกติทุกครั้งที่มาจะได้กลิ่นหอมอ่อน ๆ ของน้ำยาปรับผ้านุ่มที่สุขซึกผ้าให้แม่และตากไว้บนราวไม้ไผ่ แต่วันนี้ไม่มีกลิ่นหอมอ่อน ๆ นั้น ราวตากผ้าว่างเปล่า

ฉันรู้ว่า การให้อภัยนั้นมันมีข้อจำกัดในแต่ละเรื่อง บางครั้ง เรื่องบางเรื่องก็หนักหนาเกินจะให้ อภัย ทว่า ฉันเพียงแค่คิดยาวต่อไปจากนั้นอีกหน่อยหนึ่งว่า ในทางกลับกัน หากเราให้อภัย หันมาช่วยดูแลยายนวล และทำให้สุขได้เรียนรู้ว่า การมีชีวิตอยู่บนโลกนี้ให้มีความสุขนั้นแท้จริงต้องทำเช่นไร ก็คงช่วยบรรเทาความทุกข์ทรมานจากโรคร้ายทางกายลงได้

มันจะดีกว่าไหม ถ้าเราทำได้เช่นนี้...